

KRITISKT TÄNKANDE OCH "DISKURSIVA GAP"

- Kritiskt tänkande, många innebörder. Perspektivrikiedom. Användbara begrepp "diskursiva gap", eller "Horisontella och Vertikala diskurser". Om kunskapers kontextbundenhet.
- Horisontell kunskapsdiskurs = kunskap för att vara användbar i en specifik kontext. Vertikal kunskapsdiskurs organiserad med syftet att synliggöra principerna bakom "varför man gör som man gör". Mindre kraftfull i en specifik kontext, men lättare att flytta mellan olika sammanhang.
- Kunskapers kontextualisering - skolans demokratiska uppdrag och kritiskt tänkande: "samhällets konversation" om sig självt förs i hög utsträckning inom vertikala diskurser.
- Vertikala diskurser är också viktiga för att elever skall förstå *varför* man gör som man gör och inte bara "imitera" vad andra gör. "Varför-frågor" ger autonomi, frihet att kunna tänka och göra på ett annat sätt.
- Grundpoäng: olika sätt att kontextualisera kunskaper är olika kraftfulla i termer av vilka förutsättningar de ger för kritiskt tänkande.

DISKURSIVA GAP I KLASSRUMMET

- Kunskaper i vertikala diskurser är begreppsliga, mer abstrakta, vilket skapar ett avstånd, eller ett ”*diskursivt gap*”, mellan kunskapen om världen och världen som den ser ut.
- Diskursiva gap på olika nivåer: individnivå (reflektion utifrån egen erfarenhet), gruppnivå (reflektion utifrån social interaktion) och samhällsnivå (reflektion i relation till bredare samhällsfenomen som t.ex; makt, fördelning, etc.)
- Vanligast = individuell nivå/ egen erfarenhet. Denna nivå = ”litet diskursivt gap/ svagt kritiskt tänkande” *i sig självt*. En hel del ”gruppnivå”, framför allt i VO, men även RL. ”Att se sig själv i andra”. Ofta lite större diskursivt gap, men inte heller så stor kraft *i sig själv*. Samhällsnivå = ovanligast. Förekom en del på VO, ovanligt på RL och FT. På samhällsnivån blir det ”diskursiva gapet” större; och det öppnas ett gap mellan världen som den ser ut och hur man kan tänka om detta

SLUTSATSER, KRITISK TÄNKANDE I YRKESÄMNINGEN

- Kort sagt; olika kontextualiseringar, eller diskursiva gap, verkar ha olika potential för kritiskt tänkande.
- Vilken kontextualisering det blev verkade bero på typ av ämnen som dominerade i programmen. Mer i VO, mindre i RL och ännu mindre i FT. Antyder att läroplanen har betydelse.
- Men, också en fråga om didaktik; dvs. hur man gör som lärare. *Hur* man undervisar, t.ex. tempo, vilka frågor elever arbetar med, inslag av varför-frågor.
- Poängen: olika typer av ”diskursiva gap”, hur man åstadkommer dessa som lärare, att dessa olika diskursiva gap går att koppla till olika former av kritiskt tänkande (som har lite olika kraft).
- Men alla dessa ”nivåer” – individ, grupp och samhälle – bör finnas med när man undervisar; tillsammans ger de kraft åt varandra (“pedagogiska rättigheter”)

